REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primesc.— Manuscripte nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiune în Brașov și la următórele
BIROURĬ de ANUNȚURĬ:
în Viena la N. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesnor, Heinrich Schalek. A. Oppelik Nachf. Anton Oppelik. în Budapesta: la A. V. Goldberger. Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o seria garmond pe o colónă 10 banĭ pentru o publicare. — Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seria 20 banĭ.

# GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXV.

„GAZETA“ iese în fiăcare ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șése lunĭ 12 cor., pe trei lunĭ 6 cor.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la d-nii colectorĭ.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare, Têrgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 20 cor., pe șése lunĭ 10 cor., pe trei lunĭ 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe 6 lunĭ 12 c., pe trei lunĭ 6 coróne. — Un esemplar 10 banĭ. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 75. Brașov, Miercurĭ 3 (16) Aprilie. 1902.

## Cine a spart solidaritatea?

VI.

Din momentul, când la 1887 au intrat și „tribuniștĭ“ în comitetul partidului nostru, intrigile și zizaniile ajunseră a fi la ordinea ḑilei. Mĕrul de céртă a fost afacerea memorandului la împĕratul. Nicĭ comitetul dela 1887—1890, nicĭ cel dela 1890—1892 n'a putut sĕ lucreze *absolut nimic* din causa acestor intrigĭ. Ișĭ póte omul închipui halul, în care se aflau comitetele, care la tóte ședințele lor n'aveau sĕ se ocupe decât de uneltirile ómenilor „grupului“ carĭ tindeau în tot chipul sĕ ia în mâna lor causa memorandului.

Timp de trei anĭ de ḑile dela aparițiunea ei, „Tribuna“ îmblătise mereu la frase sforăitóre despre „alipirea tradițională către tron“, ce-șĭ propusese „s'o cultive în popor“, de ceea ce nu era nicĭ o nevoie, deórece era de mult recunoscută, chiar prin acte emanate dela capul statului, fidelitatea către tron a Românilor de sub sceptrul habsburgic. Dér vestitul Ión Slavicĭ nu scia sĕ facă altă politică pentru „a salva“, cum ḑicea el, „reputațiunea poporului român ca element de ordine și ca zid de apĕrare la hotarele orientale ale monarchiei“ (Punctul 2 din programul „Tribunei“) ce le vedea amenințate de pretinsele „comploturĭ“ și „agitațiunĭ iredentiste“, pe carĭ le denunța, că s'ar urzi în România cu concursul „esistențelor catilinare“, ce ar fi trecut dela noi acolo.

Ne mai avênd nicĭ o altă idee de-a lupta în mijlocul poporului român de aicĭ, Slavicĭ cu ai sĕi s'au acățat cu mânĭ cu picióre de idea memorandului, care, deși nu eșise din capul lor, le oferea totușĭ un vast teren de agitare în favorul „grupului“ și putea sĕ umple golul de care sufereau creerii lor.

Conferența națională dela 1887 a credut, că va aduce cel mai bun serviciu causei memorandului décă sub egida solidarității va alege un comitet compus din tóte nuanțele partidului.

Nu de mult s'a imputat directorului acestei foi, că numai de aceea și-ar fi arătat nemulțumirea față cu mersul lucrurilor la 1892, fiind-că n'a reușit sĕ facă parte din conducerea partidului. Din causa acésta aflăm de lipsă a releva, că la 1887 dênsul a fost contra alegerei unui comitet din elemente, ce nu se puteau numi omogene, mai ales fiind că așa numitul „grup tribunist“ se pusese p'un teren separatist, urmărind nisce tendințe politice oculte în sînul partidului nostru.

Cu tóte acestea majoritatea amintitei conferențe nu numai, că nu s'a abătut dela intențiunea sa, ci a stăruit într'un mod neobicĭnuit pentru-ca și directorul „Gazetei“ sĕ facă parte din comitet, în care n'a vrut nicĭdecum sĕ între, declarând că-i este cu neputință a conlucra cu ómenĭ ca Ión Slavicĭ, care nu cu mult înainte de aceea uneltise în colónele „Tribunei“ cu mare rĕutate contra „Gazetei Transilvaniei“ calumniând-o, de-o parte că ar fi nu mai puțin decât „ruso-filă“, ér de altă parte că cu arme necinstite ar fi lucrat pentru paralisarea înființării și mai în urmă pentru subminarea „institutului tipografic“ al „Tribunei“.

Și ce s'a întêmplat? La intervenirea personală a tuturor delegaților mai de frunte, Slavicĭ a declarat, că va da satisfacțiă deplină directorului „Gazetei“ și tot ce a afirmat cu privire la fóia nóstră va retrage în public. După acésta insistențele au fost atât de marĭ și atât de mult s'a fost accentuat necesitatea de a se abnega în interesul solidarității, încât directorul fóiei nóstre se vĕḑu constrîns de a ceda și a primi sĕ facă parte din comitetul ales la 1887. sub condițiunea de mai sus. Numai atâta a pretins sĕ i se dea în mână declarațiunea scrisă și subscrisă de Ioan Slavicĭ.

Comitetul de „coalițiune“ s'a ales. El s'a constituit sub președința rĕposatului George Barițiu. La a doua séu a treia ședință a sa Ioan Slavicĭ, venind în conflict cu majoritatea, care nu i-a primit un proiect de memoriu, ce l'a fost presentat dênsul, fără ca sĕ se fi stabilit mai 'nainte de comitet ce avea sĕ conțină și cum trebuia sĕ fie redactat acest memoriu șĭ-a dat dimisia.

Faptele justificaseră decĭ temerile amintite. Eugen Brote, cel mai docil discipul a lui Slavicĭ, în urma acésta făcuse grevă, nu mai venea la ședințe. Ér Lucaciŭ-Coroianu pe atuncĭ nedespărțițĭ, din care causă le ḑiceam „frații siamesĭ“, rĕmaseră în comitet pentru a continua intrigile și zizaniile.

Momentele, carĭ au contribuit ca la 1892 „tribuniștii“ sĕ-șĭ vadă visul cu ochii și sĕ devină stăpânĭ pe situația comitetului partidului, au fost, afară de cele amintite în articolii premergĕtorĭ, următórele:

Publicul român ajunse de a fi sătul de a mai ceti prin „Tribuna“, — căcĭ cele lalte foi române observau o atitudine leală și reservată, — că „tribuniștii“, carĭ vor sĕ facă pe voia națiunei, nu pot sĕ iasă la liman cu memorandul, din causa celorlalțĭ, carĭ i-ar impiedeca.

Al doilea ómenii grupului manevrau — și acésta era forța lor principală — cu minunile, ce le scieau șoptì la urechia ómenilor noștri neorientațĭ despre „conexiunile lor diplomatice“.

---

**Partidele germane din Austria** sunt în mare fierbere. Cel mai numĕros dintre ele, „partidul poporal german“, nemulțumit de mersul lucrurilor, a luat o atitudine oposițională amenințătóre față cu guvernul Koerber — cum au făcut mai an Cehii — și ridică postulate, cere „garanțe“ neapĕrat necesare pentru scutirea intereselor germane.

Acțiunea acésta oposițională a partidului poporal german (deutsche Volkspartei) a adus cu sine, că acest partid s'a rupt de celelalte grupurĭ mai conservative germane și nu mai vré sĕ facă parte din așa numita „conferență a șefilor de partid germanĭ“, care se sfătuia și decidea în tóte cestiunile comune ale Germanilor din Austria.

Mai cu sémă s'au contrariat vederile celor din partidul poporal cu acelea ale partidului creștin-social (al lui Lueger), partid despre care se susține, că nu servesce intereselor germane, ci celor romane (Papei).

Cu tóte acestea se crede în cercurile germane, că partidul poporal se va nisui a-șĭ împlini și în viitor datoria sa națională, stăruind pentru o procedere solidară a tuturor partidelor germane. A voit însĕ sĕ aibă mânile în tóte casurile libere pentru a innița o acțiune energică contra guvernului și a se debarasa de clubul lui Lueger.

---

## Din dieta ungară.

In ședința dela 12 Aprilie a dietei s'a continuat desbaterea *budgetului ministeriului de culte și instrucțiune publică.*

*Szemere* M. salută din inimă scopul principal al ministeriului instrucțiunei: crearea instrucțiunei naționale maghiare, dér nu in sensul, ca totul sĕ se lase pe acest teren în sarcina statului, fiind-că cultura nu este o marfă a statului. Spune, că Maghiarii sunt puținĭ la numĕr și scăderea acésta trebue suplinită prin *cvalitate.* Tinerimea trebue educată la locurile cele mai favorabile și între împrejurărĭ din cele mai bune. Sĕ se înființeze o nouă universitate la pólele Carpaților, séu lângă Balaton. Numai statul ar puté însĕ sĕ înființeze o astfel de universitate. Tinerimea maghiară sĕ fie educată așa, încât munca sĕ nu i-se pară o greutate în viéță. Herbert Spencer a dis, că în lupta pentru esistență condiția principală a fericirei este, ca omul sĕ fie animal bun; tocmai pentru acésta în educație grija principală trebue pusă asupra desvoltării trupescĭ.

*Rátkay* L. amintesce afacerea episcopului Stadler din Serajevo, care „a insultat nația unguréscă“. Se miră, ca nicĭ un deputat croat și nicĭ un membru din guvern nu protestéză în contra atacului lui Stadler. Cere în numele partidului sĕu dela guvern satisfacție. — Solicită un control mai riguros a învĕțămêntului poporal, spre scopul acesta trebue urcată dotațiunea inspectorilor școlarĭ.

Ministrul *Wlassics* rĕspunde în afacerea Stadler. Archiepiscopul din Serajevo nu aparține —ḑice— sferei de drept a guvernului unguresc, ci a ministrului comun de finanțe. Acest ministru a înaintat spre aprobare numirea lui Stadler. Décă expresiunile grotescĭ, ce s'au cetit în foi, se cuprind aevea în adresa lui Stadler către papa, atuncĭ guvernul unguresc și diplomația va trebui sĕ atragă atențiunea ministrului comun de finanțe asupra acelor atacurĭ. Acésta s'a și întêmplat și ministru-președinte a expediat deja rescriptul necesar.

*Revai* M. spune, că Ungurii trebue sĕ se înarmeze cu cultura pentru timpurile când îșĭ vor lua și ei partea din marile lupte economice. Societatea maghiară însĕ nu se pregătesce pentru lupta acésta și pe terenul cultural e rĕmasă îndĕrĕt.

*Marjay* P. invinuesce guvernul, că nu face nimic pentru promovarea vieții religióse-morale. Cârciumarii nu sfințesc ḑiua Duminecii, precum nu o sfințesc nicĭ aceia, carĭ respectând repausul dominical ar pagubi statul. Se ocupă pe larg cu esecutarea disposițiunilor cuprinse în articolul de lege XX din 1848 și ḑice, că confesiunile n'au motiv de gelosie. Protestanții nu vréu sĕ jicnéscă alte confesiunĭ. Sĕ céră și romano-catolicii ajutor de stat pentru bisericele lor. Statul datoréză mult protestanților, ar fi timpul, ca el sĕ-șĭ amortiseze din datorii.

*Ragalyi* B. încă se ocupă de cestiunea acésta. Statul a făcut mult pentru protestanțĭ.

*Molnar* I. vorbesce de urmările păgubitóre ale reformelor politice bisericescĭ. Numĕrul părechilor, carĭ nu se cunună în biserică se urcă anual la 12—13.000. Neconfesionalismul se rĕspândesce grozav. In timp de 3 anĭ 28,000 nou născuțĭ n'au fost botezațĭ. Cere ștergerea paragrafilor despre neconfesionalitate.

---

## Reîntórcerea
### studenților românĭ dela Roma.

(Coresp. part. a „Gaz. Trans“.)

***Bucurescĭ,*** 13 Aprilie st. n.

Diarul *„Universul“* aduse scirea, că studenții românĭ se vor întórce Sâmbătă séra cu trenul de Vêrciorova.

La acéstă veste, studenții s'au adunat la orele 7 în numĕr fórte mare în fața universității, unde după câte-va minute a sosit și musica italiană în uniformă de vînătorĭ (bersaglierĭ), și a fost primită cu aplause furtunóse și cu strigăte de „Trăiască Italia“.

La orele 7 și un sfert a sosit comitetul *„Uniunei studențescĭ“* cu stégul albastru, și elevii liceului *„Virgil Popescu“* în frunte cu drapelul lor.

După-ce musica a întonat marșul *„Deșteptă-te Române“*, studenții au pornit cu toții spre gara de nord.

Când studenții au ajuns pe calea Victorei în apropiere de ministerul de domenii, au zărit trăsura dela Palat, în care se afla Regele și óspele sĕu, principele de Hohenzollern, carĭ se reîntorceau dela Jilava, unde au fost de au visitat forturile.

Imediat musica a început sĕ întoneze imnul regal, în vreme ce studenții au făcut o căldurósă manifestație Regelui.

Studenții au parcurs apoi calea Griviței, până la gara de nord, unde se afla lume fórte multă.

La orele 9 fără un sfert trenul întrà în gară. Musica începù sĕ cânte *„Deșteptă-te Române“* în strigătele studenților și ale mulțimei: „Sĕ trăéscă Italia! Sĕ trăéscă delegații românĭ!“ Entusiasmul era de nedescris. Studenții au fost ridicațĭ pe brațe din vagon și condușĭ până în fața stégului *„Uniunei.“* — Orănescu și Vișoiu n'au sosit cu ceilalțĭ studențĭ.

Studentul D. *Zaharia* salută pe delegații românĭ în numele studențimei universitare și îĭ felicită de frumosul succes, pe care l'au avut la congres. După Zaharia au mai luat cuvêntul *Oroveanu* și *Steriu* dela institutul *„Virgil Popescu“*. Acestora le rĕspunde delegatul *Xeni.*

„Inainte d'a vĕ mulțumi, a spus d-l Xeni, permiteți-mĭ sĕ-mĭ îndeplinesc o datorie, pentru care trebue sĕ fim mândri și fericiți. Este datoria de-a vĕ comunica un salut din partea ministrului Italiei, *Nasi.*

La două solemnităţĭ, odată la deschiderea congresului şi al doilea la închidere, ministrul Nasi a vorbit de noi, ne-a lăudat ţéra şi s'a arătat cu totul încredător în noi. Vĕ mai transmit câte un salut dela ministrul *Baccelli* şi dela marele naţionalist de *Gubernatis*, carĭ ne-au îmbrăţişat cu atâta căldură şi dragoste.

„Noi nu venim dela luptă, ci dela pregătirea unei lupte, din care cu siguranţă vom eşi victorioşĭ!

„Steagul, pe care l'am dăruit studenţilor italienĭ, va strînge şi mai mult legăturile de prietenie între România şi Italia. Acest stég a fost aşedat în marea sală a Capitoliului, într'un dulap, unde se află sabia lui Garibaldi.

Vĕ mulţumesc de manifestaţia, pe care ne-aţĭ făcut-o şi termin strigênd! „Trăiască frumósa Ilalie!“

Studenţii şi mulţimea au isbucnit în lungĭ aplause.

In urmă studenţii au voit sĕ mérgă la ministrul Italiei, marchisul Beccaria d'Incisa, spre a-i face o manifestaţie, dér aflând, că este bolnav, au renunţat.

In faţa băilor „Griviţa,“ un lucrător italian, care se afla pe trotuar, a ridicat pălăria în sus şi a strigat: *„Evviva Corda fratres.“* In faţa „Ligei pentru unitatea culturală a Românilor“ s'a strigat: Trăiéscă Liga! Trăiéscă uniunea studenţilor!

La universitate a mai luat o dată cuvêntul delegatul Xeni, strigând: Trăiéscă *Giglio Tos* preşedintele şi întemeiatorul societăţii „Corda Fratres“, şi vice-preşedinte *Persico*, care ne-a dat tot concursul sĕu.

La orele 10 studenţii şi mulţimea s'au rĕspândit.

Pentru înfrăţirea romàno-italiană are marĭ merite diarul *„Universul“*, al cărui proprietar d. *Cazzavilan*, este un vechiu şi entusiast promotor al acestei înfrăţirĭ.

In „Universul“ s'au publicat dilele acestea câteva avîntate articole scrise de eruditul director al liceului„ Lazăr“ V. D. *Păun* fost profesor de limba română al moştenitorului de tron. Relevez cu deosebire primul Bucurescĭ 31 Martie, întitulat *„Sângele apă nu se face,“* pe care regret, că de astă dată nu vi-l pot comunica în întregime, căcĭ prea m'am întins deja cu corespondenţa, citez însĕ un pasagiu referitor la Ardelenĭ:

„Când în secolul XVIII-lea, Ardealul începù a fierbe doritor de cultură, la Roma alergară într'un suflet premergătorii Renascerii nóstre: Petru Maior şi Gheorghe Şincai. Catolicismul lor dogmatic le deschise bibliotecile Vaticanului, şi ei de acolo scóseră orbitóre documente pentru latinitatea Românilor, într'o vreme când nimenĭ, parcă, nu ne mai înţelegea rostul etnic. *Istoria pentru începutul Românilor* de Petru Maior este un monument, întâia cernere critică a istoriei naţionale, scrisă anume de el, „ca vĕdênd Românii de ce viţă strălucită sunt prăsiţĭ, *toţĭ sĕ se îndemne, strămoşilor lor întru omenie şi în bună cuviinţă a le urma.“* O mai scurtă programă naţională şi mai neţĕrmurită în idei creatóre de cât acésta, nu-mĭ închipuiesc.

— a.

# „Corda Fratres“.

## Un apel*).

(Apel către membrii şi către toţĭ amicii federaţiunei internaţionale în cestiunea declaraţiunei, pe care Escelenţa Sa Iuliu Wlassics, ministrul instrucţiunei din Ungaria a făcut-o în parlamentul din Budapesta în şedinţa dela 12 Martie).

Am comunicat erĭ titlul broşurei scrisă în limba italiană şi care s'a împărţit în 2000 de esemplare printre studenţii italienĭ. Incepem adĭ cu traducerea acelei broşurĭ:

„In „Tribuna“ din Sibiiu (Transilvania) s'a publicat la 27 Februarie un articol, în care studenţii românĭ se îndemnau a participa la congresul internaţional al studenţilor, ce se va ţiné la Budapesta. In acest articol se accentua datoria studenţilor românĭ, atât cei supuşĭ regatului, cât şi cei din Austro-Ungaria, de a forma la congres un singur grup.

In urma acestui articol se dădù în presa ungurescă şi în parlamentul din Budapesta o mare alarmă, al cărui punct culminant fù un discurs al ministrului instrucţiunei publice, Iuliu Wlassics, în care Escelenţa Sa se grăbi a face categorice declaraţiunĭ referitor la federaţiune şi în special la Secţiunea română.

Animositatea, ce-o nutresce ministrul unguresc în potriva orĭ-cărei manifestaţiunĭ române, fie cea mai inofensivă, nu ne surprinde de loc. Uşurinţa însĕ şi modul brusc, cu care Escelenţa Sa se amestecă în afacerile federaţiunei, ne inspiră mare îngrijire. Ne surprinde mult, că acésta se întêmplă din partea unui ministru al instrucţiunei, care, după părerea nóstră, în puterea funcţiunei, ce-o pórtă, ar trebui sĕ fie chemat a-se îngriji cu iubire părintéscă de interesele federaţiunei internaţionale a studenţilor. Ne mai preocupă de asemenea faptul, că acest discurs a fost pronunţat tocmai de un ministru al acelui stat, care se pregătesce a primi în scurt timp congresul III al federaţiunei nóstre.

Noi suntem conscienţĭ de dificultatea şi de primejdiile, pe carĭ va trebui sĕ le biruéscă federaţiunea, pentru a eşi triumfătóre din situaţiunea dificilă creată prin discursul ministrului Wlassics. Sĕ scim, că ne aflăm într'un cas, fără păreche în trecut şi sĕ sperăm, că nu se va mai repeta în federaţiunea nóstră. Sĕ apelăm la amicii, federaţiunei şi la toţĭ aceia, carĭ au pentru ea sentimente binevoitóre, ca sĕ-şĭ îndrepteze atenţiunea asupra acestui fapt şi sĕ ia la inimă cu dublu zel interesele federaţiunei nóstre.

(Va urma)

*)*„Appello ai membri e a tutti gli amici dela Federazione internazionale degli Studenti a proposito delle dichiarazione, che Sua Eccellenza Giulio Wlassics, ministro dell' Istruzione d'Ungheria fece al Parlamento di Budapest nello seduta del 12 Marzo. — Federazione Internationale degli Studenti. Direzione della Sezione Rumena.*

### Congresul internaţional de pace din Monaco.

Al un-spre-decelea congres internaţional de pace s'a reunit sĕptĕmâna trecută la Monaco. Mai mult de două sute de membri, representând tóte naţiunile, au fost înscrişĭ la acest congres.

D-l Gaston *Moch*, organisatorul congresului, a pronunţat un discurs de inaugurare, în care între altele citéză ca un recent succes al ideii, pe care o urmăresce congresul, tratatul de arbitragiù permanent încheiat între Spania şi coloniile sale; de-asemenea convenţiunea zahărului din Belgia este un act important; o primă tentativă de desarmare economică este preludiul unei desarmărĭ militare.

Delegaţii diferitelor ţĕrĭ au dat un resumat al lucrărilor, în sensul păcii a ţĕrilor, pe carĭ le represintă.

Delegatul german declară, că propaganda întêlnesce în Germania mulţĭ aderenţĭ.

D-na de *Suttner*, în numele Austriei, se bucură, că conferenţa interparlamentară a păcii se va reuni la Viena în Septemvrie viitor.

D-l Frédéric *Bujer*, în numele Danemarcei, constată cu satisfacţie, că ideia pacifică este fórte rĕspândită în patria sa, unde Asociaţia păcii numĕră 122 de membri din parlament.

Printre cele mai importante lucrărĭ ale congresului trebue citat studiul unei acţiunĭ combinate a consiliului interparlamentar şi a societăţilor de pace, în vedere de a-se face, ca statele sĕ încheie între dênsele tractate de arbitragiu permanent.

D-l I. *Novicof* desvóltă ideia, că trebue sĕ se orienteze mişcarea pacifică în sensul popular. Oratorul demonstră, că uniunea internaţională va avé de efect sĕ îndecéscă veniturile statelor şi sĕ reducă numai la a patra parte impositele.

D-l Emil *Arnaud* a propus organisarea unor marĭ serbărĭ populare în onórea păcii.

# Sinod protopopesc.

*Din Giurgeu*, Aprilie 1902.

*Onorată Redacţiune!* In 10 a l. c. s'a ţinut sinodul de primăvară al districtului gr. cat. protopopesc al Giurgeului, în parochia Gyó-Szt-Miklos, cu un program; cât se póte de interesant.

Contra obiceiului făr' de nicĭ un folos practic, de a-se ţiné cuvêntul de deschidere, în cele mai mai multe casurĭ restrîns la frase góle, protopopul tractului urmând esemplul salutar al altora, şi-a ţinut de datorinţă a ceti un raport general, din care mĭ-am putut însemna numĕrul esibitelor protopopescĭ, carĭ au fost de 771, din carĭ, cu finea anului 1901, au rĕmas neresolvate numai 11.

Din datele statistice, făcute de singuraticele parochii referitóre la mişcarea poporaţiunei — cele mai multe defectuóse — se constată, cumcă numĕrul sufletelor române gr. cat. cu finea anului 1901 atinge cifra de *18,898*. Numĕrul născuţilor a fost de 669, din carĭ 329 băeţĭ, 340 fete. Au murit 459, escedentul ar fi decĭ 210. Căsĕtorii au fost 128, din carĭ 124 celebrate şi în biserică, ér patru numai la matriculantul civil. In 117 casurĭ mirii au fost gr. cat., mirĭ de altă confesiune 6, mirésă 1, concubinarĭ 106. In raport nu se face însĕ nicĭ o amintire despre cele 15 familii gr. cat. din Csomofalva, carĭ în decursul anului 1901 au trecut la romano-catolicĭ (destul de trist!)

Referitor la învĕţămêntul poporal-confesional, raportul ne spune, cumcă în viitor se va pune pond deosebit pe *partea reală şi practică a instrucţiunei.*

Eram îndreptăţiţĭ a aştepta, ca raportorul sĕ se ocupe mai cu de-adinsul de acésta cestiune vitală, pentru viitorul némului românesc din sĕcuime, presentându-ne în colorĭ vii şi cât se póte de fidel bilanţul şcólelor nóstre cu finea annlui scolastic espirat.

Adevĕrat, că afacerea acésta revine nemijlocit în sarcina senatului şcolastic protopopesc, din care fac parte şi mirenii noştri inteligenţĭ, numai cât posiţia topografică a parochielor din tract şi mijlócele rele de comunicaţie, în cele mai multe casurĭ zădărnicesc încercarea de întrunire la vreme de nevoe. In tómna anului trecut d. e. a fost convocat în parochia Dămuc, avênd a-se pertracta agende scolastice de-o însemnătate capitală: însĕ afară de preşedinte şi notar, s'au putut presenta numai 3 asesorĭ. Cu acésta ocasie s'a raportat şi despre starea învĕţămêntului, s'a luat un proces verbal destul de voluminos, dér că conclusele şi proiectele aduse de cei presenţĭ vor fi în stare a ameliora invĕţămêntul poporal confesional, acésta are s'o arate viitorul. Cumcă stăm rĕu de tot cu acésta cestiune delicată, e fapt. Dintre copiiĭ obligaţĭ la şcólă frecuentéză regulat 30—20%, grosul poporaţiunei rĕmâne decĭ şi pe mai departe în braţele ignoranţei. Ordinaţiunile ministeriale se ajung una pe alta, pentru a-ne face şcolĭ de stat, şi décă nu putem satisface, suntem înghiţiţĭ de valurile furióse ale curentului maghiarisător.

In faţa pericolului iminent, 'mĭ place a crede, că senatul şcol. protop., consciu de gréua misiune şi de situaţia în care ne aflăm, e pregătit pentru a nu fi surprins de eventualităţĭ neplăcute, şi se va gândi la isvóre de venit, mai ales după-ce i-s'a dat a înţelege, că fondul şcolastic archidiecesan e eshauriat pe deplin. Era decĭ cât se póte de binevenită ocasia de a ni-se face cunoscut şi nouĕ celor întruniţĭ la sinod, starea reală a învĕţămêntului, precum şi resursele, carĭ sĕ ne asigureze esistenţa naţională a şcólelor în viitor.

La punctul 3 s'au cetit şi esplicat ordinaţiunile consistorialĭ de deosebită importanţă, menite de a pune capĕt deselor frecărĭ cu preoţii romano-catolicĭ.

Conform punctului 4 din program, casariul fondului cultului tractual On. A. Donescu arată starea acestui fond, care este de 492 cor. 22 filerĭ.

Acest fond, cu menirea de a-se procura cărţĭ pentru biblioteca districtuală, de-a veni în ajutorul şcólelor sĕrace, e cât se póte de slab sprijinit de d-nii învĕţătorĭ, carĭ toţĭ restéză cu cotisaţia de 1 corónă pe mai mulţĭ anĭ, deşi în anul trecut s'au votat 75 cor. spre scopurĭ pur şcolastice.

După incassarea diferitelor taxe oficióse şi după fixarea locului pentru sinodul de tómnă la Vaşlab, coop. Vasilie Urzica din Varviz printr'o propunere motivată în scris, rógă pe membrii sinodului a-se face demersurĭ pe lângă ven. Ordinariat archiepiscopesc, pentru-ca Topliţa din protopopiatul Reghinului sĕ se incorporeze la Giurgeu.

După mărturisirea preoţilor şi celebrarea s. liturghiĭ, parochul Şermaşului On. Virgil Codarcea, şĭ-a cetit eshortaţiunea.

Peste tot sinodul a decurs în bună ordine, s'a observat însĕ, că în cestiunĭ controverse, d-l protopop se încércă a esercia óre-care presiune, fără a lăsa curs liber discuţiei; asemenea nu se iau la protocol nicĭ propunerile singuraticilor, carĭ dintr'o causă séu alta nu se primesc, ceea-ce e o eróre însemnată, nefiind în acest cas protocolul reproducerea fidelă a celor discutate.

După ridicarea şedinţei la 1 óră p. m. membrii sinodului au fost poftiţĭ la ospitala masă a d-lui protopop.

*Cor.*

# SCIRILE DILEI.

— 2 (15) Aprilie.

**Societatea „Alldeutscher Verband“** din Germania anunţase o visită colectivă a membrilor ei în Ungaria, fără îndoială cu scop de a-şĭ vedé pe conaţionalii lor din aceste ţinuturĭ, unde aceştia se luptă din tóte puterile pentru menţinerea naţionalităţii lor. La scirea acésta, întréga pressă ungurescă a început sĕ protesteze, ér societatea culturală din Ungaria de nord a petiţionat la guvern, ca acesta sĕ intervină pe cale diplomatică, sĕ împedece escursiunea. Vĕdênd furtuna, ce se pregătesce contra lor din partea Ungurilor, escursioniştii au renunţat la proiectata lor visită, deóre-ce 3/4 din cei-ce s'au anunţat până acuma erau dame şi este uşor de înţeles, că acestea nu puteau sĕ se espună insultelor unguresci. Societatea, aducênd aceste lucrurĭ la cunoscinţă publică, constată, că anul trecut a făcut o escursiune la Riga, unde locuiesc de asemenea conaţionalĭ de ai lor şi guvernul rusesc nu i-a supĕrat de loc pe escursioniştĭ. Declaraţia societăţii se termină cu următorul pasagiù: „Ungaria cea „liberă“ ar puté lua decĭ esemplu dela Rusia, care geme sub domnia „cnutului,“ ér în imperiul german se va sci, ce sĕ se crédă despre faimosul cavalerism şi despre ospitalitatea ungurescă“.

**„L'Illustrazione italiana“** publică mai multe ilustraţii dela congresul din Roma. Una din acestea represintă, după fotografia lui Luigi Tomellini, delegaţia română fórte bine reuşită. Am recunoscut între delegaţĭ pe Orănescu, care este tocmai în mijloc. *„Gli studenti rumeni offersero agl' italiani uno stendardo dai colori italiani e rumeni“.... E che bei giovani! Chi dice che la razza latina è in decadenza?...“*

**Revoluţia latentă în Rusia.** De câte-va dile se rĕspândesce în numĕróse esemplare fóia periodică *„Zapisski“* (Note), care nu se scie nicĭ unde, nicĭ de cine e tipărită şi redigeată. O mână misteriósă pune un esemplar în fie-care diminéţă pe biroul Ţarului. Numĕrul din urmă din „Zapisski“ se ocupă de afacerea trădării colonelului Grimm şi face următórele reflexiunĭ, ce de sigur, că Ţarul le va fi găsit fórte stranii. Aceea-ce colonelul Grimm a făcut, e gata sĕ facă orĭ-ce cinovnic militar. Intr'un stat, care e proprietatea unui singur om, nu póte fi vorba nicĭ de patriotism, nicĭ de sentimentul de datorie. Nu e funcţionar militar, care sĕ nu fie în-

cântat de-a scóte pe urma documentelor, ce le posede, tot atâţi banĭ, décă nu se póte mai mulţi, decât Grimm. Mujicul rus îşĭ dice: Duce-veţĭ la dracu cu documentele vóstre. Ele nu fac o ciapă. Când va veni rĕsboiul, tot noi şi numai noi vĕrsăm sângele nostru. Ómenii instruiţĭ în Rusia îşĭ dic: Cu cât mai multe trădărĭ se vor întêmpla, cu atâta va fi mai bine, deóre-ce trădările aceste vor grăbi debandada generală. Adevĕrul e aşa, şi orĭ-cine a convenit cu Ruşĭ mai culţĭ în capitalele europene: Paris, Berlin, Londra etc. a putut sĕ se convingă, că într'un viitor résboiŭ al Rusiei cu vre-un stat european, elementele revoluţionare ruse vor face totul, ca victoria sĕ nu rĕmână de partea guvernului rus, deóre-ce nu e interesul claselor culte imputernicirea absolutismului Ţarilor.

**Supărărĭ şoviniste.** Nu se bucură de loc compatrioţii noştri, când vĕd, că vr'una dintre numĕrósele naţionalităţĭ progreséză economicesce. Étă ce scrie o fóie ungurésca despre Saşĭ: „Dilele acestea şi-au ţinut adunările generale douĕ institute financiare din Braşov. Unul este „Kronstädter Allgemeine Sparkasse“, care cu tot capitalul mic de acţii de *dece mii corone*, are depunerĭ în suma de *12 milione*. Acest institut are de gând sĕ emită acum scrisurĭ hipotecare de 5%. Credem însĕ, că guvernul nu va acorda acest lucru din causa micului capital de acţii. Merită a fi menţionat, că acest institut a votat din venitul curat 45.000 cor. pentru scopurĭ naţional săsescĭ. Celălalt institut este „Banca Naţională“ din Braşov. Cât este de „naţională“ acéstă bancă înfiinţată de „Saşii verdĭ“ se vede de acolo, că a înfiinţat o sucursală în Chichinda, cu scop de a atrage în sfera Saşilor „verdĭ“ pe Nemţii, până acuma patrioticĭ, din Bănat“.

**Colonisare de Ciangăi.** Din comuna bucovinénă (locuită de Ciangăi) Istensegits se anunţă, că dilele trecute au plecat 30 familii cu scop de a fi colonisate în Bacşa, comitatul Caraş-Severin. Guvernul li-a dat pământ, al cărui preţ trebue sĕ-l plătéscă numai în timp de 10 anĭ şi în condiţiunile cele mai favorabile.

**D-l Velovan,** profesor de pedagogie la şcóla normală din Craiova, a fost numit definitiv la catedra sa.

**Pentru masa studenţilor românĭ din Braşov** au întrat: dela *„Timişana“* institut de credit şi econ. în Timişóra *cor. 20*, dela *„Crişana“* societate de economii şi credit din Brad *40 cor.*, ér dela dómna Maria văd. Nic. Muntean din Hunedóra din prilejul parastasului de Duminecă dat de administraţia mesei studenţilor: *10 cor.* întru amintirea iubiţilor ei: soţ Nicolae şi fiiu Cornel, pomeniţĭ cu ocasia acelui parastas. Priméscă marinimoşii donatorĭ cele mai vii mulţămite. — *Direcţiunea şcólelor medii gr. or. române din Braşov.*

**Pentru masa studenţilor din Brad** au întrat următórele dăruirĭ marinimóse: I. Institutele de credit şi economii *„Albina“* 400 cor., *„Corviniana“* 60 cor., *„Parsimonia“* 20 cor., *„Mielul“* 10 cor., *„Bihoreana“* 10 cor., *„Detunata“* 10 cor. 83 banĭ, *„Auraria“* 40 cor., *„Lucéfărul“* 20 cor., *„Arieşana“* 10 cor., *„Zarandiana“* 25 cor. II. *Biserica rom. gr. or. din Socodor* cunună eternă pe mormêntul P. S. S. *Iosif Goldiş* episcop al Aradului 30 cor. *Nicolae Crăciun* înv. pens. şi soţia sa Ana şi *Pavel Vraci*, preot şi soţia sa *Rafila* din Stănija întru eterna amintire a părinţilor lor *Avram Crăciun* şi soţia *Eva*, preot 20 cor. *Ioan Găldeu* din Ponorel cunună eternă pe mormêntul ficei sale Minerva 10 cor. *Petru Rimbaş*, diacon şi comptabil şi familia sa din Brad ca cunună eternă pe mormêntul tatălui sĕu *Mihail Rimbaş* senior din Hunedóra 10 cor. *Nicolau Coroiu* preot în Ponorel 2 cor. Marinimoşii dăruitorĭ priméscă espresiunea profundei mulţămite. Brad, 30 Martie (12 Aprilie) 1902. *Comisiunea administrativă.*

**Furt cu spargere.** In nóptea de Sâmbăta spre Dumineca, făptuitori necunoscuţĭ au pĕtruns în prăvălia lui Teodor Simion din piaţa Prundului şi au furat 130 coróne banĭ, un ceasornic de aur, un ceasornic de argint şi unul de nikel. Poliţia caută pe făptuitorii îndrăsneţĭ.

**Bietul Jian.** Băiatul de 6 anĭ Ales. *Jian*, care-şĭ câştigă creiţarii cu vîndarea de florĭ pe stradă şi prin localurĭ, era cât pe aci sĕ-şĭ piérdă viéţa. Mititelul vêndĕtor de florĭ voind sĕ trécă Dumineca drumul în parcul Rudolf, s'a împiedecat de şinele tramvaiului şi a cădut. Tocmai atuncĭ trecea o trăsură privată şi vizitiul neputênd opri caii, Jianu ajunse sub piciórele cailor. Nisce binevoitorĭ l'au ridicat îndată şi l'au dus la spital, unde s'a constatat, că lesiunile sunt uşóre.

**Petrecere de primăvară.** Românii din St. Ana de Mureş şi împrejurimĭ vor da Lunĭ în 28 Aprilie st. n., adecă a doua di de Sf. Pascĭ, o petrecere în favorul bisericei. In comitetul aranjator vedem pe d-nii: Vasile Saltelechi, vice-protopop onorar preşed., Benedict Viciu, notar, cassier, Isidor Dopp, învĕţător, controlor, Georgiu Comes, memb. în com. aranj. Inceputul la 7 óre séra. Preţul de întrare de persónă 1 cor. 20 banĭ, de familie a 3 persóne 3 cor.

---

## O pledoarie interesantă.

Am amintit la timpul sĕu despre procesul intentat de distinsul scriitor din Bucurescĭ I. L. Caragiale lui C. A. Ionescu (Caion) care avusese îndrăsnéla de a acusa pe d-l Caragiale, că ar fi plagiat drama sa „Napasta“ după un scriitor ungur.

La procesul judecat în diua de 11 Martie, d-l **Delavrancea** a pronunţat o splendidă pledoarie, pe care o publicăm şi noi în estras.

*Domnule Preşedinte!*
*Onorată Curte!*

Casul, pe care-l judecaţĭ dovedesce, din nenorocire, că o natură rea nu se îndréptă de învĕţătură, că învĕţămêntul umanitar şi universitar une-orĭ înmulţesce naturilor perverse îndeletnicirile desonorante. Prin calumnie, se póte vătĕma un om în onórea lui, se póte sdruncina în mijlócele lui de esistenţă, dér se póte, când ura nu mai are marginĭ, sĕ isbéscă în onórea, în mijlócele de esistenţă şi în raţiunea de-a fi a cuiva. Sunt nuanţe; sunt grade de vinovăţie, după cum vinovatul a cuprins o parte séu întréga personalitate a victimei, în întrebuinţarea publică a calomniei. Atacĭ pe un proprietar în modul de-a usa de proprietatea lui, afirmând, prin publicitate, că în casele lui se petrec scene de-o toleranţă imorală. Ai calomniat, atingêndu-i pe lângă onóre şi mijlócele de esistenţă. Isbescĭ pe un ofiţer, pe un om de arme, în curagiul lui, acusându-l, că e un laş. E evident; calomnia îi atinge raţiunea de-a fi; o mai mare ofensă, un mai mare discredit, nu s'ar fi putut rĕsfrînge asupra aceluia, care îşĭ prepară, o viéţă întrégă, sentimentul de jertfă pentru un moment de primejdie şi de glorie. Pe un bancher poţĭ sĕ-l micşorezĭ în bravură séu în sciinţă; va ridica din umerĭ, va surîde, căcĭ îi sunt indiferente tóte însuşirile, carĭ nu sunt în legătură cu creditul bănesc. Aci sĕ nu-l isbescĭ. Unui judecătorĭ sĕ nu-i calomniezĭ seninătatea şi desinteresarea, caracterul esenţial al rolului lui social, căcĭ în acéstă ipotesă îi distrugĭ însaşĭ raţiunea lui de-a fi.

Pe un Caragiale, carele şi-a închinat viéţa întrégă dramaturgiei naţionale, a-l acusa, că a furat capetele lui de operă, va sĕ dică a-i păta onórea lui, a-i împuţina mijlócele lui de esistenţă, a-i spulbera chiar şi raţiunea lui de-a fi fost până astădĭ şi de-a fi şi de astădĭ înainte. Ce-i mai rĕmâne din onóre, când îi răpescĭ bunul renume? Ce vor mai produce operile teatrale, când le tăgăduescĭ atracţiunea originalităţii lor? Şi ce semnificare ar mai avea o asemenea esistenţă pentru el însuşĭ şi pentru ceilalţĭ, décă isbutescĭ — fie şi prin calomnie — sĕ convingĭ opinia publică, că credinţa ei în dramaturgul ei a fost o tristă ilusie şi o lungă înşelăciune?

Caragiale putea fi criticat. Dér orĭ-care ar fi fost forma criticei, rĕutatea ar fi fost boantă şi ura fără efect.

Ce i-ar fi păsat autorului glorificat de-un popor, de atacurĭ, fie şi nedemne, de alusiunĭ, fie şi înveninate de patimele órbe, fie şi desfrînate? Ceea-ce se dobêndesce cu sciinţă, cu răbdare, cu muncă şi cu talent, nu se clatină de furia celui dintâiŭ venit, şi nicĭ de un duşman de valóre când pasiunea este singurul mobil al luptei întreprinse. Chiar décă, trecênd marginele destul de destrămate ale polemicilor nóstre, Caragiale ar fi fost acusat — mi-e greu sĕ pronunţ cuvêntul — ar fi fost acusat, că „a furat“, — chiar décă ni-ar fi fost dat, cum din nenorocire s'a întêmplat, sĕ vedem pus într'o Revistă, alăturea de Zdrelea şi Mărunţelul, cu neruşinata conclusie: „Zdrelea şi Mărunţelul şĭ-au luat pedépsa, ér Caragiale este sĕrbătorit de opinia publică pentru jafurile sale literare“, — chiar în acéstă revoltătóre ipotesă aşĭ fi sfătuit pe amicul meu sĕ tacă, sĕ nu scrie, sĕ nu se plângă justiţiei, lăsând ca opinia publică sĕ vestejéscă pe calomniator. Orĭ cât de miserabilă ar fi fost tentativa, acusaţiunea prin îndrăsnéla ei imorală şi prin uşurinţa scandalosă a acusatorului, ne-ar fi apĕrat de orĭ-ce bănuială. Pĕcatul n'ar fi găsit nicĭ credit, nicĭ cruţare. Când însĕ Caion trece şi acéstă mĕsură, şi plăsmuesce aparenţe, carĭ pot înşela pe marea majoritate a cetitorilor; când nu mai e vorba de-o acusaţiune de cea mai mare gravitate, ci de nisce fapte materiale, în virtutea cărora de-ocamdată Caragiale este zugrăvit ca un plagiator, ca un autor fără scrupul, ca un fur ordinar, ca un jefuitor al muncei şi al talentului unui autor strĕin.... problema se schimbă. Caragiale nu se mai putea bizui pe originalitatea lui recunoscută, pe talentul lui enorm. Firesce, domnilor, că trebuia sĕ nu se mai bizue pe creditul lui literar, căcĭ pe mai multe colóne sta opera lui „Istvan Kemeny“, drama „Nenorocul“ tradusă la 1848 de Al. Bogdan şi imprimată la Braşov, ér în faţa ei, pe acelaşĭ numĕr de colóne, sta învinuită opera lui Caragiale, drama „Năpasta“!...

Trivialitatea atacului înceta de-a mai juca vre-un rol în hotărîrea nóstră; calificarea faptului imputat se înlătura ca un lucru fară valóre; dér faptul brutal, paralelele, documentul, documentul, domnilor, se înfăţişa publicului sdrobitor pentru Caragiale. Câţĭ mai rĕmăseseră neclintiţĭ în convingerea lor, că chiar paginele din Kemeny nu dovediseră plagiatul, furtul? Dece, cincĭ-spre-dece, cel mult; adecă numai aceia, carĭ cunosceau profund, în tótă complexitatea lui sufletéscă, pe incomparabilul nostru dramaturg. Dér ceilalţĭ? Dér miile lui de lectorĭ? Dér masa.... mândria lui e şi echivalentul valorei lui actuale... ce va fi gândit? Ce pot gândi ómenii în faţa faptelor concrete, în faţa probelor materiale, în faţa documentelor? Acestei mulţimĭ se cuvenia o próbă contrarie, tot aşa de materială, ca şi proba acusaţiunei, altfel calomniatul ar fi fost învins, pe nedrept, dér învins.

Domnilor, un Caion şi-a dat bine séma de micimea lui şi de monstruositatea acusaţiunei. Şi nu din tinereţe svăpăiată, ci din socotélă rece, din perversitate precoce, a înţeles, că pentru a răni pe un Caragiale avea nevoie de nisce aparenţe palpabile, de nisce probe de fapt, carĭ scapă de sub puterea argumentelor obicĭnuite. Eacă de ce mai înainte de-a calomnia a comis un alt delict, a inventat un autor şi a preparat nisce foi. Pentru a isbutì în calomnie a sĕvêrşit un falş. Nicĭ-odată Curtea cu juraţĭ n'a judecat o calomnie mai cutezătóre, o calomnie căptuşită cu un alt delict tot aşa de desonorant, ca şi delictul principal. N'aşĭ puté compara mai potrivit pĕcatul delicuentului, decât cu următorul cas. Un pervers, mişcat de abjectul sentiment de ură, urmăresce o rĕsbunare contra unui adversar. Ar voi sĕ-l implice într'un furt. Ii trebue o dovadă sdrobitóre. Şi nu gasesce alt-ceva mai potrivit urei sale, decât faptul de a-i imita scrisul şi iscălitura. In adevĕr, după o trudă calculată, rece în ferocitatea ei, isbutesce sĕ alcătuéscă o scrisóre aidoma ca şi cum ar fi scrisă de acela, pe care-l prigonesce, şi-o iscălesce aşa de bine, ca şi cum victima lui ar fi iscălit'o. Apoi, denunţul prin publicitate şi la parchet, ér proba: plăsmuirea, falşul, scrisórea. Firesce, că până se va descoperi falşul, adversarul e nimicit în opinia publică. Aţĭ puté imagina o calomnie mai înfiorătóre? Aţĭ puté concepe o perversitate mai mare?

Ei bine, domnilor, acest Caion a calomniat întocmai pe Caragiale. A inventat un autor, a inventat un traducĕtor, a plăsmuit câte-va paginĭ, pe carĭ le-a şi tipărit cu litere kirilice, şi s'a încercat astfel armat de probe materiale, sĕ sgudue şi sĕ distrugă o fală naţională. Eacă de ce diceam, ca n'aţĭ mai judecat o asemenea speţă, în care e de pedepsit nu numai o sfruntată calomnie, dér şi un falş uimitor!

(Va urma)



## ULTIME SCIRI.

**Budapesta,** 14 Aprilie. La desbaterea budgetului ministeriului instrucţiunei deputatul *Werner* Gyula (cercul Ighiu) a vorbit astădĭ pentru înfiinţarea şcolilor de stat prin ţinuturile, unde s'au constatat *agitaţiunĭ naţionaliste şi confesionale.* In gimnasiile Saşilor — continuă Werner — *Maghiarii* sunt clasificaţĭ printre naţionalităţĭ la locul al decelea, urmând după dênşii numai *Grecii* şi *Ţiganii.* Intr'o istorie săsésca, vorbindu-se despre luarea Budei, se dice, că la asediu au participat 8000 de Brandenburgienĭ, ér de Petneházy nu se amintesce nimic. Cere revisuirea cărţilor didactice întrebuinţate prin şcolile nationalităţilor.

**Bruxella,** 14 Aprilie. Situaţia devine din ce în ce mai gravă şi se aştéptă evenimente marĭ Mai multe ciocnirĭ s'au produs între mulţime, poliţie şi gendarmĭ. S'au tras numĕróse focurĭ de revolvere asupra gendarmilor. Morţĭ şi răniţĭ numĕroşĭ. Se vestesce, că lucrătorii şĭ-au procurat enorme cantităţĭ de dinamită. Căpeteniile socialiste au organisat un serviciu de informaţiunĭ din tótă ţera. Şefii lucrătorĭ declară, că totul a fost până acum numai o probă, dér că adevĕrata revoluţie va isbucni sĕptĕmâna acésta. Multe familii burgheze părăsesc capitala, refugiându-se la ţeră, séu peste graniţă. Delegaţia sindicatelor de lucrătorĭ a decis în unanimitate proclamarea grevei generale cu începere de adĭ.

**Sofia,** 14 Aprilie. Revoluţionarii macedonenĭ se concentréză la frontieră.

**Pretoria,** 14 Aprilie. Schalk-Burger şi Steyn, apoi generalii Botha, Dewett, Delarey şi Mayer Lucas au sosit aicĭ din Klerksdorp.

**Londra,** 14 Aprilie. Speranţele, că pacea se va face, sunt marĭ. „Standard“ dice însĕ, că nu póte fi vorba despre tractărĭ de pace, ci numai de supunerea Burilor şi de autonomie.

**Sofia,** 14 Aprilie. Bulgaria protesteză în contra confirmării episcopului Firmilian şi ameninţă cu rĕscóla Macedonenilor. Décă Firmilian va fi confirmat, Bulgaria se va declara independentă.

---

**☞ Domnii abonenţi, carĭ nu şi-au reînoit încă abonamentul, sĕ binevoiască a-l reînoi, ca sĕ nu li-se întrerupă regulata espedare a diarului.**

*Proprietar:* ***Dr. Aurel Mureşianu.***
*Redactor responsabil:* ***Traian H. Pop.***

## Dela „Tipografia A. Mureşianu“ din Braşov,

### se pot procura următórele cărţi:

(La cărţile aicī înşirate este a se mai adauge pe lângă portul postal arĕtat, încă 25 banī pentru recomandaţie.)

### Scrieri economice.

*Manual complet de agricultură raţională*, de Dr *George Maior*, profesor de agricultură la şcóla superióră de'a Ferăstrĕu şi la Seminarul Nifon Metropolitul din Bucurescī. Cartea cuprinde patru volume:

Vol. *I Agrologia*, séu Agricultura generală. 34 cóle de tipar cu 217 figurī în text. Carte didactică aprobată de On Minister de Agricultură al României cu decisia Nr. 2078 din 1897. Costă *5 coróne*.

Vol. II *Fitotechnia*, séu cultura specială a plantelor, 38 cóle de tipar cu 202 figurī în text. Carte premiată de Academia Română cu premiul Nasturel-Herescu în sesiunea 1889. Costă *8 coróne*.

Vol. III. *Zootechnia*, séu Cultura generală şi specială a vitelor cornute, dimpreună cu lânăria şi lăptăria, 49 cóle de tipar cu 225 figurī în text. Costă *8 coróne*.

Vol. IV. *Economia Rurală*, séu organisaţiunea şi administrarea moşiilor marī şi micī. Costă *8 coróne*.

Cartea d lui prof. Maior se deosebesce esenţial de lucrările de acest fel apărute până acuma în limba şi literatura română prin aceea, că este prima lucrare completă pe terenul agronomiei în limba nóstră, care trateză tóte cestiunile cele mai marī ca şi pe cele micī privitóre la agricultura română din tote ţĕrile locuite de Românī, pe basa progreselor actuale ale sciinţei şi technicei agricole moderne. Ea ia serios concurenţa cu cele mai bune lucrărī apărute până acum în limbile culte: germană, francesă, etc.

**Economia** pentru şcólele poporale compusă de Teodor Roşiu, nvĕţător la şcóla principală română din Lăpuşul-Ungurese. Ediţiunea a doua. Preţul 60 b. pl. 5 b Porto.

**Despre influinţa împrejurărilor** asupra acţiunilor şi deprinderilor animalelor de Lamarck, cu un studiu asupra lui Lamarck de Panaite Iosin. Preţul 50 b. pl. 10 b. porto.

**România agricolă**, studiu economic de Dr. George Maior profesor de agricultură şi fost estimator espert la banca agricolă. Motto: „Sĕrac în ţĕră săracă“. Eminescu. Preţul 2 cor. plus 10 b. porto.

„*Rugăciune de pocăinţă*“ cătră Domnul nostru Isus Christos şi cele 12 Vinerī marī de peste an. Folositóre pentru orī-ce creştin. Braşov 1902. Preţul *20 banī* cu porto cu tot Se află de vêndare la *Tipografia A. Mureşanu.*

### Cursul la bursa din Viena.

Din 14 Aprilie n. 1902.

| | |
|---|---|
| Renta ung. de aur 4% | 119 90 |
| Renta de coróne ung. 4% | 97.55 |
| Impr. căil. fer. ung. în aur 4½% | 120 50 |
| Impr. căil. fer. ung. în argint 4½% | 100.65 |
| Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis. | 120.50 |
| Bonurī rurale ungare 4% | 97.50 |
| Bonurī rurale croate-slavone | 97.— |
| Impr. ung. cu premii | 201.— |
| Losurī pentru reg. Tisei şi Seghedin | 165 — |
| Renta de argint austr. | 101.60 |
| Renta de hârtie austr. | 101.40 |
| Renta de aur austr. | 120.35 |
| Losurī din 1860. | 152.50 |
| Acţii de-ale Băncei austro-ungară | 15 96 |
| Acţii de-ale Băncei ung. de credit | 691.— |
| Acţii de-ale Băncei austr. de credit | 675.75 |
| Napoleondorī | 19.09 |
| Mărcī imperiale germane | 117.37 |
| London vista | 240.32 |
| Paris vista | 95 57 |
| Rente de coróne austr. 4% | 99.50 |
| Note italiene | 93 40 |

### Cursul pieţei Braşov.

Din 15 Aprilie n. 1902.

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| Bancnota rom. | Cump. | 18.98 | Vênd. | 19.02 |
| Argint român. | „ | 18.40 | „ | 18.44 |
| Napoleond'orī. | „ | 19.— | „ | 19.10 |
| Galbenī | „ | 11.30 | „ | 11.40 |
| Ruble R sescī | „ | 126.— | „ | 127.— |
| Mărcī germane | „ | 58.50 | „ | —.— |
| Lire turcescī | . | 10.72 | „ | —.— |
| Scris. fonc. Albina 5% | | 100.— | „ | 101 — |

Nr. 1921 - 1902.

## PUBLICAŢIUNE

De óre-ce în 8 Aprilie a. c. doi cânī, bănuiţī de turbaţī, au muşcat mai mulţī alţī cânī, de aceea, în sensul §-lui 68 al art. de lege VII din 1888, începênd cu qiua de astăqī sĕ ordineză pe teritoriul oraşului Braşov pentru cânī o nouă contumaţie de 40 de qile, cu aceea observare, că cânii — în sensul §-lui 6 al statului pentru cânī — trebue provĕqutī cu botniţă şi în decursul acestor 40 de qile de contumaţie, atât pe strade cât şi în locurī publice afară de aplicarea botniţei, cânii mai trebuesc sĕ fie conduşī de frânghie, ér' cânii ţinuţī pentru paza curţilor se vor ţiné tot-déuna legaţī.

Nerespectarea acestor ordinaţiunī formeză transgresiune şi cei culpabilī, în sensul §-lui 154 lit. i) al art. de lege VII din 1888 se vor pedepsi cu o amendă până la 200 cor. şi afară de acésta, cânii carī se vor afla liberī pe stradă, în sensul § lui 188 al ordinaţiunei pentru esecutarea aceleaşī legī vor fi prinşī şi prăpădiţī de călăul oraşului.

Braşov, în 9 Aprilie 1902.

(491. 1—3) *Căpitănatul orăşănesc.*

## Publicaţiune ulterióră.

Biserica din Măhaciu, comitatul Turda-Arieş, va vinde prin licitaţiune publică 65 6 jugere de pădure de scórţa Reflectanţii condiţiunile de licitare le pot scii orī când dela oficiul parochial din Măhaciu, posta şi gara: Felvincz

**Gavrilă Pop** preot gr. cat. (493,1—1) **Borbos Juon** curator.

## În Scheiŭ, Strada Prundului nr. 47

**sunt de închiriet:**

în etagiul I, **6 odăi, 2 bucătărī,** 2 cămăruţe, 2 podurī, 2 şopurī de lemne, 2 pinniţe şi grădină mare pentru preumblare.

Aceste **se pot închiria** la dóuă partide, séu le una.

Informaţii la proprietarul caselor Strada Prundului nr. 47

3—3 (483) Dumitru I. Pascu.

În piaţa Prundului nr 5, colţ este un **local de boltă**

## de închiriat.

Tot acolo aceeaş casă. constătătóre din 3 bolte, 5 odăi, 2 bucătărī, grajd, grădină, vis-à-vis de biserica sf. Nicolae, posiţiune forte frumósă, faţa sórelui; precum şi **un loc de zidit** nr. top. 10765, 10766, în **drumul Gărei**, vis-à-vis de Magazinele „Albinei“ în mărime de 3400 metri □

Amândóue aceste imobile sunt **de vêndare**

A se adresa la proprietar, în Piaţa Prundului nr. 5. 4—4

## Se caută de cumpĕrat:

**urşī** tinerī, **lupī, rîsī, porcī sĕlbaticī, căprióre, capre negre, buhurezī, vulturī** etc. **Piei** de totă specia de fiare **Córne** marī de capre negre, căprióre şi cerbī cu întreg capul etc. Oferte sub numĕrul V. la administraţia „G. Tr.“ 2—3

Nr. 3895—1902.

## Concurs.

Devenind vacant prin pensionare **postul de medic primar** la spitalul public orăşenesc din Braşov, public prin acésta concurs pentru ocuparea acestui post, care se va face prin denumire, conform dreptului, ce-mī competă după §. 68 cap IX al art de lege XIV din 1876.

Salariul anual împreunat cu acest post e de C. 1600 şi C. 400 banī de cuartir, precum şi adausurī de cincī cvinevenale de câte C. 200 Postul de medic primar al spitalului este împreunat cu drept de pensiune după regulamentul de pensiune al oraşului.

Doctorii de medicină, carī ar dori sĕ competeze la acest post, au a-şī înainta petiţiunile lor provĕqute cu documentele prescrise despre cualificaţiune în sensul §. 9 al art. de lege I din 1883, respective §. 63 al art. de lege XIV din 1876 la oficiul meu, cel mult până la 6 Martie a. c. la 12 óre a. m.

Braşov, în 27 Martie 1902.

**Dr. Jekel Fridrich,**
**vice-comite.**

490.1 - 1)

Sz. 3895—1902.

## Pályázati hirdetmény.

Brassó rendezett tanácscsal biró szab. kir. város tulajdonát képező polgári közkorháznál a kórházi **főorvosi állás,** annak kinevezés folytán leendő betöltése végett az 1876. XIV t. cz IX. fejezetének 68. §-ban megszabott jogonnál fogva ezennel pályázatott nyitok

Ezen állással 1600 korona évi fizetés, 400 kor. lakpénz és 200—200 koronából álló ötöd-éves pótlék jár.

A kórházi főorvosi állás a városi nyugdij-szabályzat értelmében nyugdij jogosultsággal van egybekötve.

Pályázni kivánó orvostudorok felhivatnak, hogy a szabályszerüen felszerelt s az 1883 I. t. cz 9 §-sa, illetve 1876. XIV. t. cz 63. §ában előirott képesitést igazoló okmányokkal ellátott folyamodványaikat hivatalomhoz legkésőbb folyó évi *Május hó 6-án* délelőtt 12 óráig beterjesszék.

Brassó, 1902 évi Márczius hó 27-ikén.

**Dr. Jekel Frigyes** s. k.
**alispán.**

I—1

1071—1902.
végrh szám.

## Arverési hirdetmény.

Alulirt birósagi végrehajtó az 1881. évi LX. t-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a fogarasi kir. járásbiróság 1901. V/II 312/1 sz. végzése által Dr. Turcu János ügyvéd által képviselt a „Fogarasi előlegezési egylet“ végrehajtató javára vojlai Serbán Juon s társai 60 kor. tőkekövetelés és járul. erejéig elrendelt kielégitési végrehajtás alkalmával biróilag le felül foglalt és 818 korra becsült szarvas marhák, lovak, szekerek, sertés, gazdasági eszközök, gabona s szénából álló ingóságok nyilvános árverés utján eladatnak.

Mely árverésnek az 1902. V. II 137/2 számu kiküldő végzés folytán a helyszinén, vagyis Voila községbe leendő eszközlésére **1902 ik évi május hó 10-dik napjának d e 9 órája** határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881 évi LX. t.-cz. 107. és 108 §-a értelmében a legtöbbet igérőnek készpénz fizetés mellett, becsáron alul is el fognak adatni.

Felhivatnak mindazok kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégittetéshez jogot tartanak, a mennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tünik, hogy elsöbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéseig alulirt kiküldöttnél vagy irásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni a törvényes következmények terhe mellett el ne mulaszák.

A törvényes határidő a hirdetménynek a biróság tábláján történt kifüggesztésért követő naptól számittatik.

Kelt Fogarason, 1902 évi Aprilis hó 10 ik napján.

Gyárfás Ferencz,
kir. bir. vghjtó.

1—1 489.

## Plecarea şi sosirea trenurilor de stat reg. ung. în Braşov.

**Valabil din 1 Octomvrie st. n. 1901.**

### Plecarea trenurilor din Braşov.

**Dela Braşov la Budapesta:**

I. Trenul mixt la óra 5·8 min. dimin.
II. Tr. accel. (peste Cluşiu) la ó. 2·45 m. p. m.
III. Trenul de pers. la óra 7·48 min séra.

**Dela Braşov la Bucurescī:**

I. Trenul de persóne la óra 3·55 m. dim.
II. Trenul mixt la órele 11·40 a. m.
III. Tr. mixt. la óra 6·55 min. séra.
IV. Trenul accel. la óra 2·19 min. p. m. (ce vine pe la Cluşiu).

**Dela Braşov la Kezdi-Oşorheiu:**

I. Trenul de pers. la óra 5.19 min. dim. (are legătură cu Tuşnad la óra 9.18, cu Ciuc) Szereda. la óra 10.45 min. a. m.
II. Trenul mixt la óra 8·50 min. a. m.
III. Trenul de per. la óra 3·15 m p. m. (are legătură cu linia Tuşnad-Ciuc-Szereda).

**Dela Braşov la Zĕrnescī (gar. Bartolomeiu).**

I Trenul mixt la óra 9·2 min a. m.
II. Trenul mixt la óra 5·26 min. p. m.

**Dela Brasov la Ciuc-Gyimes:**

I Trenul de pers. la óra 5·19 min. dim.
II. Trenul mixt la óre 8·50 mim. a. m.
III. Trenul de pers. la óra 3·15 min p. m.

### Sosirea trenurilor în Braşov:

**Dela Budapesta la Braşov:**

I. Trenul de persóne la óra 8 dim.
II. Tr. accel. peste Cluşiŭ la ó. 2·9 m. p. m.
III. Trenul mixt la óra 10·25 min séra.

**Dela Bucurescī la Braşov:**

I. Trenul accel. la óra 2.18 min. p. m.
II. Trenul mixt. la óra 9·27 min. p. m.
III. Trenul pers., la óra 5 — m. p. m.
IV. Tren. de pers. la óra 7·55 min. dim. (care circulă numai Vinerea dela Predeal).

**Dela Kezdi-Oşorheiu la Brasov:**

I. Trenul de persóne la óre 8 25 m. dim. (are legătură cu St.-Georgiu, Ciuc-Sereda óra 3·20)
II. Trenul de pers. la óra 1·53 m. p. m. (are leg. dela Ciuc-Gyimes la 5.17 dim.)
III. Trenul mixt, la óra 6·50 m. séra (are legătură dela Palanca la 8.54 dim.)

**Dela Zĕrnescī la Braşov (gar. Bartolomeiu.)**

I. Trenul mixt la óra 7·12 min. dim.
II. Trenul mixt la óra 1·17 min. p. m.

**Dela Ciuc-Ghimes la Braşov:**

I. Trenul de pers. la óra 8·25 m. dim.
III. Trenul de pers. la óra 1·53 m. p. m.
III. Trenul mixt la óra 6·50 min. séra.